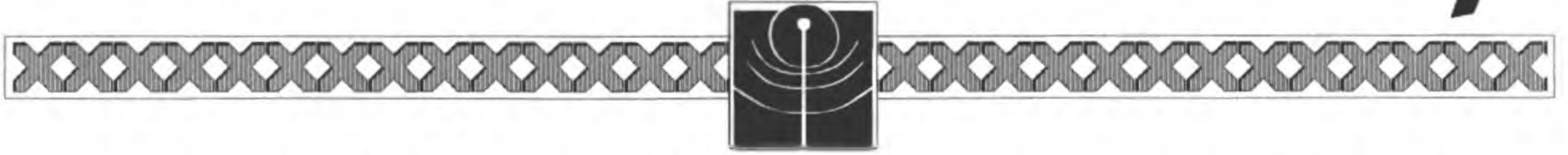

MÉCSVILÁG

A SÁROSPATAKI NÉPFŐISKOLA NYÁRI TANFOLYAMÁNAK ALKALMI KIADVÁNYA
IX. évfolyam 2. szám

1995. július 9.

Kultúrával a belső romlás ellen

Sokszor kérdezik magyarországi barátaim, hogy milyenek a kisebbség köz-
művelődési lehetőségei Romániában. Erre sokféle valós választ adhatunk: hogy rosszak aránylag... ahhoz képest, lehetne jobb is, javuló, kilátástalan, stb. Megítélésem szerint mindez igaz, a kilátástalantól a viszonylag jóig: a helyi politikai helyzettől függően. Vannak olyan falvak, ahol a polgármester, sőt a helyi tanácsok többsége magyar, ott könnyebb magyar művelődési életet teremteni. De ez a helyzet csak néhányukra jellemző. A többség vegyes közösségben él.

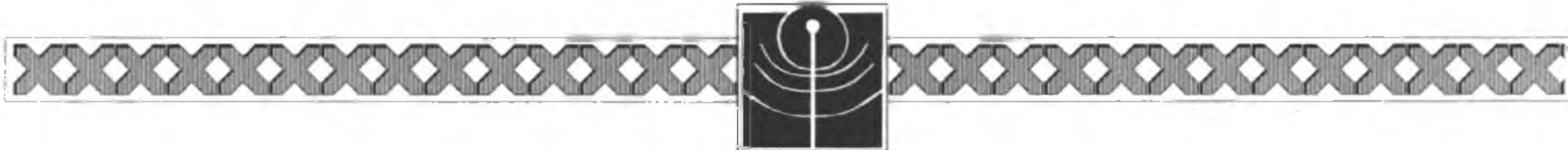
Sok mindent eldönthet az is, hogy van-e pénz, hogy kapsz-e engedélyt, hogy van-e

jogod, hogy megbosszulják-e rajtad vagy valamelyik családtagodon, hogy meddig mehetsz el a kompromisszumok megkötésében, hogy félsz-e, hogy félelmedben nem teszel-e több rosszat mint jót. Falvanként, városokként más-más a helyzet. Sajnos egyre többször és egyre sürgetőbben merül fel a kérdések kérdése: meddig leszünk képesek, folyton, áldozatok árán, magyar művelődési életet kiizzadni. Mikor érzük már el, mint a többi művelt európai ország kisebbségei, hogy törvényes keretek között szabad művelődési élet jöhessen létre.

Amint az a múlt rendszerben, ma is bebizonyosodik, hogy nemcsak a hatalmon, nemcsak a többségen múlik, hogy lesznek-e lehetőségeink. Gyerekes dolog mindenért a hatalmat, a többséget okolni: ami jó az ő

Sallai Péter linóleum metszete

kegyének, ami rossz az ő balkániságának a számlájára írni. Él-e bennünk a hit: az akarat; a lehetőségek kicsikarására jut még erőnk. Mert én attól az apokaliptikus veszélytől is félek, amely belülről fenyeget bennünket: a belső romlástól. Attól, hogy kellünk e magunknak: mert minden ezen múlik. Kell-e a gyermekáldás, kell-e a magyar népdal, kell-e a magyar tánc, kell-e a magyar irodalom, kell-e a hagyományok. Mindez vállalás, önmagunk vállalása.

Mert "a világ számára csak addig vagyunk érdekesek, amíg megőrizzük sajátosságainkat" mondják sokan. Pedig nemcsak erről van szó, nem másoknak kell megfelelnünk, nem másoknak kell tetszenünk, hanem arról, hogy magunknak kellünk-e.

Mindezt azért írtam le, mert Szatmár megye művelődési életéről szólva nem hallgathatom el a közöny és az idegenmímelés népbetegségé

terebélyesedését szülőföldemen.

Idős és fiatal nemzedékek egész sora meddőre mosott tudattal olyan politikai, társadalmi helyzetbe cseppent, amely önálló döntések, választások elé állítja. Ám választani, dönteni csak létező értékek között lehet. A meddő tudat csak a különböző divatostromok kínálatai között képes dönteni, választani. A kommunizmus prése alól alig szabadult törekeny társadalom hatalmi mesterkedésekkel megvehető, eladható, öntudatlansága folytán bárkinek és bármilyen célra kijátszható.

Példa lehet minderre egy friss élményem. A szatmárnémeti Hám János Szemináriumi Liceum diákjai három órás előadás keretében mutatkoztak be a város közönsége előtt. A műsorban jazz, aerobic, tengerésztánc, kantai stb. szerepelt. Két perc jutott magyar táncra is. A magyar közönség úgy nézte végig a magyar táncot, mintha egy púposteve baktatott volna át a színpadon, az idegeneket pedig nagy tapssal, bravózással ünnepelték. Sajnos nem új ez a jelenség, nem Szatmárnémetiben találták ki. Gondoljuk a Magyar Televízió műsorának felépítésére. Most már csak egy kérdés marad: ha a szatmári magyar művelődésre korlátlan mennyiségű pénzt fordíthatnánk, és a fenti példákban szereplő műsorpolitika szerint költenénk el, a szórakoztatáson túl használna-e valamit. A kérdésre adandó válaszból pedig az derül ki, hogy mérhetetlen nagy feladat az értékek felmutatása, megtartása még eszményi politikai, gazdasági körülmények között is, hát még kisebbségi helyzetben, Romániában.

Csirák Csaba

PÁCIN

A falu tény-képe

1995. július 3-án érkeztünk Pácinba. A Bodrogek legsíkabb területe. Lakosainak száma: 1740 fő.

Környező települések: Cigánd, Karcsa, Nagyrozvág, valamint a szlovákiai Nagykövesd. Megközelítése Sátoraljaújhelytől busszal kb. 50 perc.

A falusi emberek elmondása alapján a következőket tudtuk meg:

- **Infrastruktúra:** A falunak 16 utcája, és 2 tere van: a Kossuth tér és az Ady tér. Az előbbi a falu központja. Itt találhatóak: ABC-k, gyógyszertár, orvosi rendelő, posta, takarékpénztár, községháza, italboltok.

- **Közművesítés:** most zajlik. Már évek óta van vezeték víz; csatorna nincs. Most vezeték a gázt és a telefont. Az utak aszfaltozottak.

- **Munkalehetőségek:** A falu nem bővelkedik munkalehetőségekben. Egy olasz kézben lévő varroda működik, ahol 60 embert foglalkoztatnak. Sokan járnak át Karcsára, ahol mezőgazdasági munkát végeznek, valamint Sátoraljaújhelyre, ahol az ipar dominál. Itt is magas a munkanélküliek száma.

- **Vallás és művelődés:** A faluban 3 templom található: római katolikus, görög katolikus, református. A reformátusok vannak többségben.

Működik a faluban iskola és óvoda. Az iskola új szárnya tavaly épült, így mind a 8 osztály egy helyen tanul. A művelődési ház nem működik. A tv és a video elterjedésével a mozi háttérbe szorult, így megszűnt.

Létezik a pácini sport klub és a községi könyvtár.

Hagyomány: A múltban 2 majorság működött, az egyik az állattenyésztésnek, a másik a mezőgazdaságnak adott teret. Nagy hagyománya volt a szövésnek, a fonásnak, a tollfosztásnak és a hímzésnek. Az aratás bállal zárult. A falu legnagyobb nevezetessége a reneszánsz stílusban épült kastély, amelyet Mágóchy építtetett, majd báró Sennyey Istvánnak ajándékozta.

A falu nagy szülöttei: Czinke Ferenc grafikusművész (ő készítette a ravatalozó secco-ját), Farkas Bertalan úrhajós, Gaál Ferenc, a Pázmány Péter Tudományegyetem rektora, Mészáros István a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke.

Oravecz Eszter linóleum metszete

Pácin és a szomszédságában lévő szlovákiai Nagykövesd között szoros kapcsolat alakult ki az elmúlt években. 1995. március 1-jén nyílt meg a két település között a határátkelőhely.

Bár kis település, jelentős az idegenforgalma. Elsősorban a Pácini tó vonzza a turistákat. Sokan járnak ide horgászni. Számos vikendház épült.

Házak, emberek: Hangulatossá teszi Pácint a régi, hosszú, nádfedeles, tornácos házak sora, amelyekre jellemző a

rendezettség, tisztaság. Minden udvaron megtalálható a kút. Az udvarban és a ház előtt sok a virág és a gyümölcsfa.

Az emberek kedvesek, barátságosak, segítőkészek és közlékenyek.

Összegzőképpen elmondhatjuk, kellemes környezete, nyugodt hangulata mély benyomást tett ránk.

Zellei Ibolya

Slavonics Annamária

L á t l e e t

Nagy élményt nyújtott számunkra a pácini terepgyakorlat. Csapatunk nagyobb hányada városi származású, így e kis falucska csendes nyugalma mindannyiunkat elvarázsolt. A település feltérképezése több szempont szerint alakult, így komplett rálátás nyílt Pácinra. A mi témakörünk a falu gazdasága volt. Kezdetben akadtak nehézségeink, hiszen az effajta feladat merőben új volt mindenki számára, de "Nagy Fehér főnökünk" a tarsolyából mindig előhúzott jónéhány praktikus tanácsot.

Kutatásunk folyamán sok érdekes és olykor megdöbbentő információhoz jutottunk. Mindenki ismeri a megélhetési lehetőségeket az országban, hiszen tapasztaljuk, megéljük a megszorító intézkedések egyre inkább nyomasztó súlyát. De mindez egy olyan kis falu esetében, mint Pácin, sajnos sokkal drasztikusabb...

Egy városhoz képest jóval kevesebb a munkaalkalom. Ami adott, az a

mezőgazdaság, de a rendszerváltás után igen csekély megélhetést biztosít. Erre egy konkrét példa: 1975 előtt a tsz 8000 hektáron, mintegy 1500 embert

Út-mutatás

foglalkoztatott, a rendszerváltás után ugyanekkora területen már csak 100 embernek ad munkát. Ebből következik az álláskeresők magas aránya.

Most folyik a gáz és a telefon bevezetése, amelyhez hatalmas költséget kellett felvenni. A község házában dolgozók elmondták, hogy az adósság törlesztése 2000-ig elhúzódik. A településen nincs mentőszolgálat, sem tűzoltóság, se rendőrség. Szerencsére a bűncselekmények száma elhanyagolható.

Pácin a kultúra területén sem kínál sok lehetőséget az itt élők számára. A művelődési ház egy ólból átalakított épület, de nemigen ad helyet rendezvénynek. A fiatalság helyzete elég bizonytalan. A felnövekvő generáció már nem igazán ért a mezőgazdasági munkához, de elmondásuk alapján "nem is arra születtek". A faluban nincs szabad állás, így akinek van lehetősége, elmegy a közeli városba azzal a reménnyel, hogy képes lesz megállni a "maga lábán".

A helyben maradók munkanélküli, illetve jövedelempótló segélyből tengődnek. Többségük cigány származású. Kisebb hányaduknak sikerült megfelelően alkalmazkodni a falu hagyományaihoz, de sajnos a többség "kényelmesen" visszaél a segélyekkel.

Mivel a fiatalság nagy része elköltözik, az idősebbek attól tartanak, hogy Pácin elcigányosodik.

Antal Etelka

Szabó Márta

Páciniaiak és népfőiskolások az adatértékelésen

PÁCINI KÉPE-SLAP

Terepgyakorlatunk egyik feladata volt, hogy a falu portáiról és lakosainak életmódjáról tájékozódjunk.

Már korábban felfigyeltünk egy kedves kis zsupfedeles házikóra, a Rákóczi út 70. szám alatt. A nyitott kapu valósággal csalogatott bennünket, de két nagyhangú pici kutya megálljt parancsolt. Hangos köszönetéseinkre egy idős bácsi botorkált ki a házikóból. Szándékunkat megtudva barátságosan behívott a portára. Látna a gazda szívélyes invitálását, a kutyák viselkedése is eképp változott.

Megtudtuk, hogy a 86 éves Tizskó István otthonában járunk, aki 12 éve vesztette el feleségét, gyermekeit és azóta egyedül él. Gyenge látása ellenére próbálja tisztán tartani környezetét és saját magát. (Később a közeli boltos elmondta, hogy a bácsi rendszeresen vásárol élelmet és tisztálkodási szereket.)

Beléptünk egy kicsi ajtón, ahol a korábbi barátságos látvány egy pillanat alatt szertefoszlott, és döbbenetesen szemléltük a belső kopárságot.

A ház hagyományos hármassal osztott, döngölt padlós: belépve a konyhában találtuk magunkat: balra a hálószoba, jobbra a tisztaszoba.

Az első kép a konyha sivársága, amelyet egy asztal, kicsi sparthelt és egy ócska, üres konyhaszekrény jelentett. A kis hálószoba, melynek berendezését két sodronyos ágy, egy kissekény tükörrel és egy fatüzelésű kályha alkotta.

A harmadik helyiség a tisztaszoba. Itt láttunk két ruhásszekrényt, egy asztalt székekkel és egy komódot, kegytárgyakkal.

Később tudtuk meg, hogy a sok kegytárgyat nemcsak hagyománytiszteletből őrzi a bácsi, hanem ezek mély vallásosságának elengedhetetlen kellékei. Szintén a boltostól tudtuk meg, hogy a bácsi minden

nap hajnali négy órától kilencig imádkozik otthonában.

Miután bent mindent megszemléltünk, kívülről is szemügyre vettük a házat, ahol a kamrát, valamint a fás színt találtuk. A ház háta mögött egy romos disznóól, tyúkól és egy hatalmas kert látható, amely ma már nem a bácsi birtoka. (Bérbe adta)

Távozásunk előtt megköszöntük a segítséget és elindultunk kifelé. A házigazda, szoroson nyomában a két kutyával, egészen a kapuig kísért bennünket. A kerítésen kívül a kutyák ismét hangos ugatásba kezdtek, ezzel is jelezve, hogy mi idegenek vagyunk.

Távolodva többször vissza-vissza pillantottunk az öreg házra és gazdájára. A látottak sokáig az emlékezetünkben maradnak.

JOE

'95 Pácin

BRAVÓ, LÁNYOK!

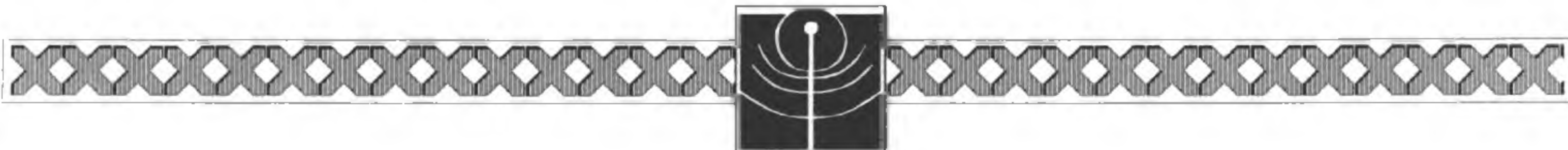
A társadalomismereti szekció - vadozatú tanári karral - ezúttal Pácinban telepedett le néhány napra, hogy az ottani emberek életével, munka- és kulturális lehetőségeivel alaposan megismerkedjen.

11 lelkes lány vállalta fel ezt a feladatot - az ivararány lehetővé volt a kissé kiegyenlítettebb is -, de erről igazán nem mi tehattünk.

Az utazás megpróbáltatásai után szállásunk - egy félig kész panzió - látványa okozta újabb megpróbáltatásokkal kellett megbirkóznunk, szerencsére azonban

hamarosan feltaláltuk magunkat új környezetünkben.

Főhadiszállásunk a helyi általános iskola volt, ahol minden reggel és délután elhangzott a nap további részére vonatkozó eligazítás, s a feladatok teljesítéséről esténként mindenki beszámolt. A feladatok közé tartozott a település természeti viszonyainak, oktatási -, kulturális- és szórakozási lehetőségeinek feltérképezése, a lakosság népesedési adatainak összegzése, a gazdasági változások és az egészségügyi

ellátás bemutatása, valamint az egyház és az emberek kapcsolatának összefoglalása.

A felsoroltakból mindenki saját érdeklődési köre alapján kiválasztotta a legtestreszabottabb területet, és keresztülkaszálta az utcákat, hogy a legilletékesebb emberektől gyűjtse az információkat.

Kutató-gyűjtő munkánk eredményét csütörtökön este a lakosság köréből meghívott vendégek elé tártuk, és megvitattuk a látottakat-tapasztaltakat. Vendégeink kiegészítették összegző bemutatásunkat, és úgy vélték, hogy helyesen mértük fel a település lehetőségeit; az eléjük tartott tükör reális képet mutatott.

Ellátogattunk a szomszédos - Szlovákia területén található - községbe, Nagykövesdre is, ahol a polgármester és a CSEMADOK vezetője beszélt a település - és általában a szlovákiai magyarság - helyzetéről.

Természetesen a lelkes, feszített kutatómunka mellett azért szakítottunk időt strandolásra, napozásra is a gyönyörű Karcsa-parton, esténként pedig felkerestük a helyi fiatalság körében oly népszerű kultúrcentrumot, az Eperfához címzett vendéglátóipari egységet is.

Igazán becsületesen, lelkiismeretesen kivette részét mindenki a munkából. Csak elismerő szavak illetik azt a fantasztikus találékonyságot, kitartást, ami a csapat egészét jellemezte a pácini napok alatt.

Bravó lányok!

-kj-

Nyolc méter napsugár

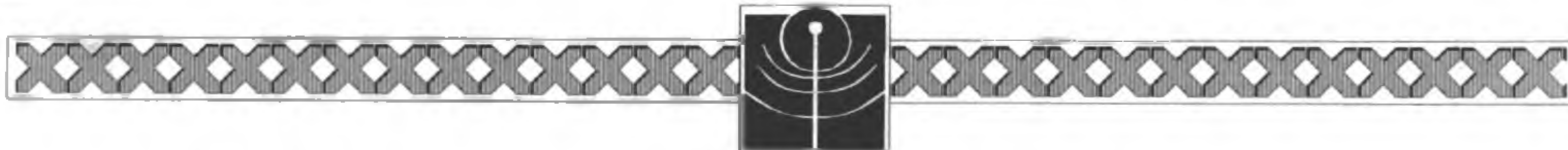
Motó: „A világban található vannak és nincsenek a megcsináltad és nem csináltad meg-ek következményei.”

Kuruc és labanc indiánok földjén jársz. Szerte szórva száll a szélben számos színes szociológia és a szószóró szakszaki. Hallgass a lábadra és hagyj nyomokat a terepen. Ha még a fűvet is ráveszed, hogy nyírja magát, nyerő vagy. Figyeld a színpadot, a dramaturgiát, a szereplőktől kérdezd ki a kutyafittyet. A boltban vehetsz magadnak multifiltereksztralájszot és marhakonzervatív májkrémeket. Beszéljess rakódó munkásokkal, a csanelcsaláddal, emberjánossal és jánosnéval, vagy a keresztapa keresztfiaival. Lépj át a határokon, mindig ajándékozz, ha megajándékoznak, mások arcát az arcoddal nézd. Olyan nyitott bőrtőn ez a tér, ahonnannem is akarsz megszökni. Szétdarabolod a képet, csakhogy összerakd újra. De lehet, hogy a feltár inkább eltakar, mint feltár. Napszagú duplanyugi a nyár, az ősz meg majd teleszórja levelekkel a teret, a dombokra egy kicsit többet szór, mert ott több a hely és jobban mutat. (A dolog titka azonban egyelőre abban áll, hogy elkerüljük a csapdákat, megragadjuk a lehetőségeket és leadjuk a cuccot még a zárta előtt.)

Plagi-Varga-Cerka

Jóni Zoltán linóleum metszete

Reménykedő búcsú

Az alkotások tükrözik az erőfeszítést

Egy évnyi közös munka lezárására gyűltünk össze. A kezdeti ismeretlenekből szoros barátságok alakultak ki. A zárótábor létszáma egy fővel gyarapodott: Kolbásszal, a kutyával, aki egyéves elmaradását hamar behozta. Élete és megjelenése általunk vált színessé. Ez alkalommal is, mint tavaly nyáron, érkezett hozzánk két svéd népfőiskolás: Caisa és Susanne. Munkáikon nemcsak a személyiségük, hanem a miénktől eltérő kultúrájuk is tükröződött, ami elismerésünk mellett csodálkozásunkat is kivívta.

A zárótábor a megnyitótáborhoz képest átminősült, mert az eddigi kötött

programok helyett, az évközi konzultációk tapasztalatait felhasználva az egyéniségének és érdeklődésének megfelelően választott mindenki témát és technikát. Megszerzett ismereteink és változatos műveink tanáraink türelmének és odaadó munkájának eredménye, amit ezúton megköszönünk. Szomorúan vesszük tudomásul, hogy az egyéves közös munka véget ért, és őszintén reméljük, hogy az elkészült alkotások tükrözik az erőfeszítést, és az együtt jókedvvel eltöltött időt. A viszontlátásban reménykedünk.

A Képzőművészeti szekció

AZ EGYÉVES KÉPZŐMŰVÉSZETI ISKOLA HALLGATÓINAK ZÁRÓPROGRAMJAI

Angyalossy Zsolt

Több képzőművészeti területtel foglalkozott a héten. A sokszorosított grafikon belül linómetszeteket és rézkarcot készített. A grafikai kompozíciókhoz otthonról hozott, épületeket ábrázoló rajzait, másrészt Sárospatakon készített vázlatait használta fel.

Balogh István

Az emberábrázolással, a cselekvő emberrel és környezetével foglalkozott, a festészet adta lehetőségeken belül. Ehhez fényképeket, elővázlatokat készített tussal, krétával, akvarellal úgy, hogy a városban arcokat, testhelyzeteket figyelt meg. Elsősorban olajfestményeket alkotott, ebben a technikában mélyedt el.

Berei Zoltán

Különféle látványokban felfedezhető vitalitás, életenergia képi megjelenítésének lehetőségeit

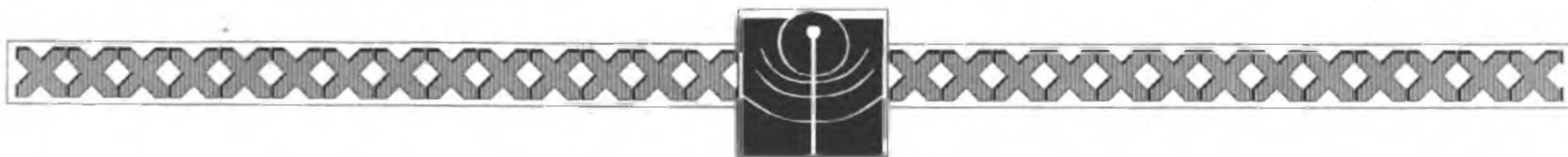
vizsgálta. Formák, színek torzításával, átírásával igyekezett kompozícióinak kifejező erejét növelni. Elsősorban olajfestményeket készített.

Dienes Csilla

A festészet technikáiban való elmélyedésre fordította a hetet. Elsősorban temperával alapozott lapokon, nagyméretben dolgozott. Műtermi beállításokat és szabadterben található növényi együtteseket ábrázolt.

Farkas Zsuzsa

Természeti látványok alapján képsorozatot készített. Ezekben a tanulmányozó ábrázolásból kiindulva, a különböző elvonatkoztatásig jutott el. Választott témái elsősorban növények voltak. Programját főként akvarellal dolgozta fel.

Geiger Zoltán

A Sárospatakon fellelhető és neki tetsző látványok ábrázolásával és az általuk keltett érzések, hangulatok kifejezésével foglalkozott. Változatos technikákat használt, de elsősorban a grafitceruzát részesítette előnyben. Sokszorosított grafikát is készített.

Görömbei Mária

Látványokról készített rajzokat, festményeket, majd ezek különböző alapállású átírásával foglalkozott.

Jóni Zoltán

Hosszabb ideje a cigányság múltja és jelene foglalkoztatja. Az életmód, az elfelejtett mesterségek, viselet, a közösségi szokások feldolgozásából készített képsorozatot. Témáit egyrészt a sárospataki cigányok megfigyelése, másrészt emlékei, elképzelései alapján dolgozta fel. Elkezdett fametszetét itt fejezte be. Tusrajzokat is készített. A festményeiben a színek és a fény-árnyékok kifejező erejét használta fel.

Kovács Eszter

A látványok színvilágával, színhatásaival foglalkozott. Azt elemezte, hogy a színes fények hatására hogyan változik a látvány színvilága, és hogy a természetes fény hogyan befolyásolja a tárgyak színeit. Munkáit akvarellal készítette.

Oravecz Eszter

A sokszorosított grafikával foglalkozott elmélyülten. Ezen belül elsősorban a linómetszettel úgy, hogy több dúcra készített színes nyomatokat. Otthonról hozott fényképek átírásával, síkra történő redukálásával hozta létre grafikai lapjait.

Piti Zsuzsa

Az egy hét alatt műtermi beállításokat (csendélet, belső terek) ábrázolt úgy, hogy kiemelt szerepet szánt a tömegek és a tér viszonyára, valamint a vetett árnyékokra. Egy-egy tárgyról részletező tanulmányrajzot is készített. Elsősorban ceruzát használt, de golyóstollal és krétával is dolgozott.

Puyau Karina

A hét alatt végig tanulmányszerű ábrázolással foglalkozott, témái neki is a műtermi csendéletek és a Domján-ház belső terei voltak. Elsősorban részletező ceruzarajzokat készített. Egyik témáját linóban is megmetszette.

Sallai Péter

Heti programját a sokszorosított és az egyedi grafika területére építette. Ezekkel a hét folyamán váltakozva foglalkozott. Témája a sárospataki vár és más épületek voltak. Tanulmányrajzokat készített műtermi beállításokról is.

Szekeres Zsuzsa

Különböző felületminőségeket tanulmányozott (fakéreg, kövezetek, vakolatok). Ugyanannak a felületnek az ábrázolását különböző technikákkal végezte el, kutatva melyik illeszkedik legjobban az adott felületminőséghez, melyik a legkifejezőbb. Pontos megfigyeléseken alapuló tanulmányok sorát készítette el. Ezekből a rajzokból hozott létre olyan kompozíciókat, ahol már nincs konkrét látványelőzmény.

Szemán Viktória

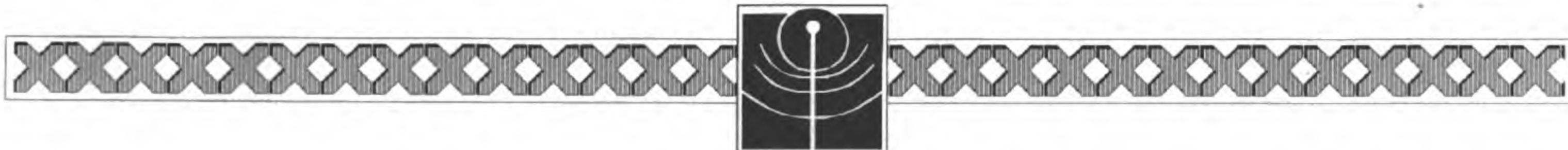
Az első napokban fotókat készített, melyeket leegyszerűsítve, belőlük különböző részleteket kiemelve több fázisban rajzokat, kompozíciókat csinált. A folyamat utolsó elemeként már egy olyan jel-szerű kép jött létre, melyben az eredeti látvány alig fedezhető fel. Munkája során sokféle technikát használt.

Vasahlik Boglárka

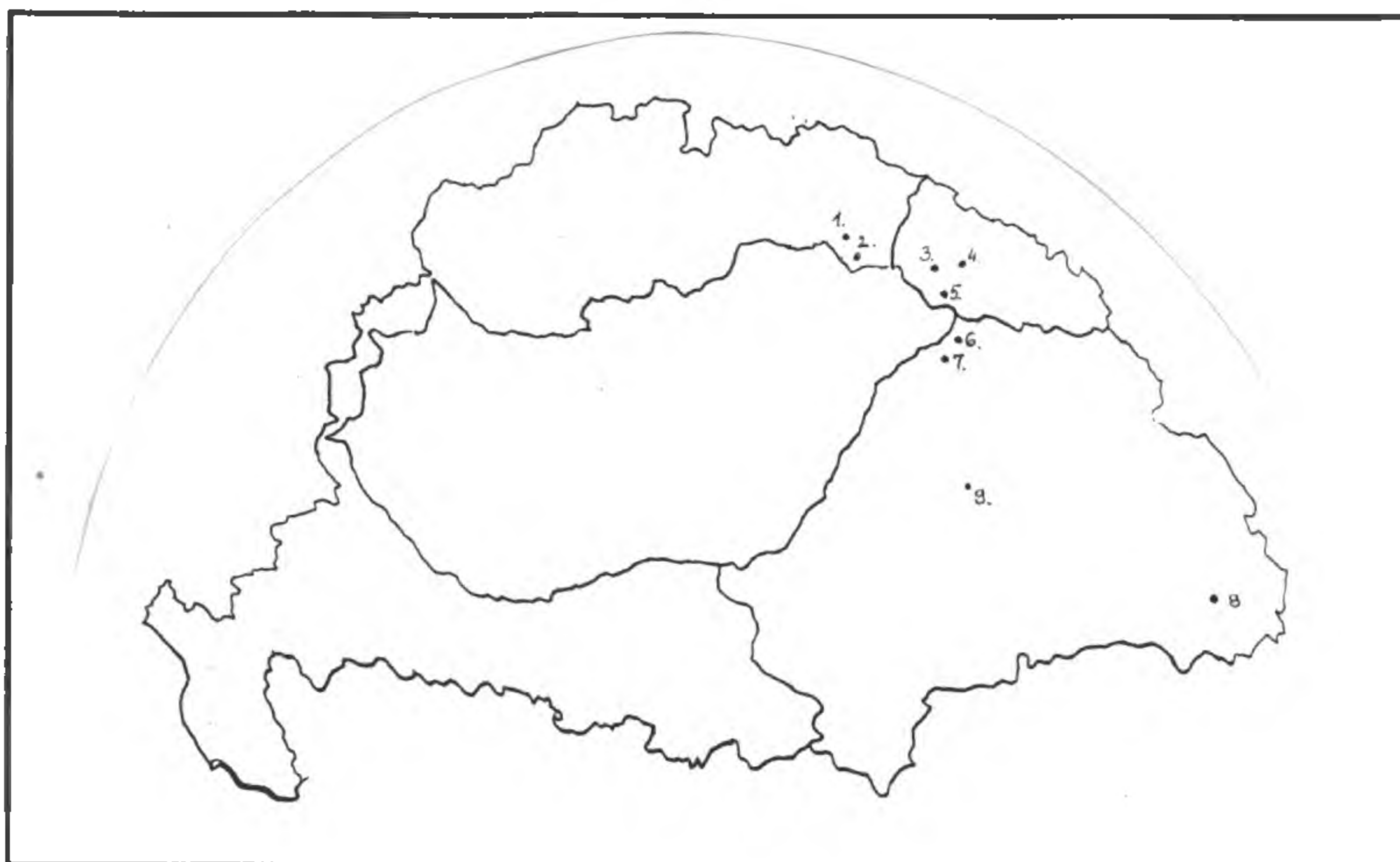
A Várkertben és a Domján-ház külső és belső tereiben a látvány színeinek megfigyelésével és ábrázolásával foglalkozott. A természetes és a műfény hatásait vizsgálta. Elsősorban akvarell technikával dolgozott. E munkái alapján színes linómetszetet is készített.

A svéd népfőiskolai hallgatók

közül Susanne,- aki az ölandi népfőiskola festő szakosztályának hallgatója - rövid ittléte alatt portréval foglalkozott. Caisa sárospataki részleteket festett akvarellal.

INNEN JÖTTÜNK

1. Királyhelmec: Bodák Magdi

Szlovákiai város, amely a Bodrogtóban található. E régiót három folyó övezi: Bodrog, Tisza, Latorca. A város több mint 700 éves. Híres a szőlőskertekről és a boráról. Régi hagyomány a szüreti ünnepség. További hírességei közé tartozik Lórántffy Zsuzsanna üdülőkastélya (jelenleg zeneiskola). A Művelődési Ház falán van elhelyezve Petőfi Sándor emléktáblája. Magyar és szlovák tanítási nyelvű iskolák még egyaránt működnek: alapiskolák, egy négyéves gimnázium, továbbá három- és négyéves szakképző középiskolák. Királyhelmec lakosságának kb. 90%-a magyarnak vallja magát.

2. Kisgéres: Fazekas Erika

Szlovák nevén: Malý Gyreš. A Bodrogtó egyik ismert falucskája. Két részre osztható: a Felvég, ami a falu régi része; valamint az Oncsa. Kisgéres lakossága 1340 fő. Ebből

1333 magyar, 5 szlovák, 2 ukrán. Az emberek régóta a bartermeléssel foglalkoznak. A falu ezzel szerezte meg hírnevét.

3. Gut: Zubánics László

Először 1213-ben említett település Bereg megyében, sűrű tölgyerdők karéjában. Korábban a hágók felé tartó út államása volt. A svábsországból eredő Gut-Keled nemzetség alapította. Építészeti emlékei közül figyelemre méltó az 1844-ben épült református templom.

4. Munkács: Gorondi György

"Munkács magas kővár"-nak aljában terül el a Rákóczinak városa, hol Árpád hadai megpihentek, a "világ Kapujában". Zrínyi Ilona életének színtere, ahol a Latorca zúgó hajjai mellett tárogatók adták hírül mindenkinek eljött a szabadság ideje.

5. Beregszász: Bodnár Erzsébet

"Túl a Tiszán van egy város - Beregszász", mely az idén ünnepli alapításának 900. évfordulóját. Kis álmos település a Vérke partján, ahol a monda szerint Szász pásztor a jószágát legeltette, s a Berékben talált kincsekből alapította a várost. Jelenleg a helyi magyarság politikai, szellemi és kulturális központja. Klasszicista belvárosával egyike a vidék legszebb településeinek.

6. Mikola: Süveg Noémi

Először az 1200-as években hallunk róla egy adománylevelben. A község neve: Mikula nemesi ifjú nevéből származik (először Mikulaj). Erdős, mocsaras területen feküdt, de az erdőket kiirtották, a mocsarakat lecsapolták, és fahidakat építettek. A település 12 km-re található Szatmárnémetitől. A község lakossága vegyes: román, magyar, ruszin és cigány. Az oktatás román és magyar nyelven folyik. Híres személyisége: Gellért Sándor költő.

7. Szatmárnémeti: Veres Lovente

Régi város, az első írásos dokumentum 1226-ban keletkezett róla. A város kereskedelmi csomópont volt, hiszen a Szamos partján fekszik. A folyó alkalmas volt a szállítására is. A sóról a németek a települést elnevezték Saltzmarnak, amelyből kialakult a Zatmar. II. Endre uralkodása alatt Gertrúd királyné németeket telepített le a Szamos másik oldalán, Szatmárral szemben. E városok: Szatmár és Németi később egyesültek Szatmárnémeti néven. Addig mindkettő szabad királyi város volt. Szatmár vára az idők folyamán hol Habsburg-, hol fejedelmi fennhatóság alatt állt. A Rákóczi szabadságharc alatt földig rombolták. A városban kötötték meg a szatmári békét.

8. Barót: Hoffmann Edit

Erdővidék központja, az egész Székelyföld oklevélben legkorábban megemlített települése (1224). Az XIV. század elején már templomhely volt, plébániájának papi jövedelme az átlagosnál nagyobb, mint azt az 1332-37

között elkészített pápai tizedjegyzék bizonyítja. Erdély keleti részén, Kovászna megye észak-nyugati felében fekszik.

9. Honnan-hová? - Kolozsvár: Somogyi Botond

"Szép, kincsös Kolozsvár, Mátyás büszkesége" - kezdi József Attila a Nem! Nem! Soha! című versét. S havá jutott most? - kérdezheti a Kolozsvárra látogató ember, aki, ha esetleg nem is tudja, hogy Kolozsváron született az "igazságos", annyit bizonyosan hallott, hogy a polgármestert Funarnak nevezik.

A római korban Napoca volt a város neve (ma: Cluj Napoca, románul), de a rómaiak távoztával megszűnt lakott település lenni. A honfoglalást követően újból nagyobb településsé nőtte ki magát, s a XIII. századra már városi ranggal büszkélkedhetett. Bár a történelem folyamán számos harc színterévé vált, lassan Erdély politikai, gazdasági, kulturális fővárosává fejlődött. Eredetileg németajkú lakossága volt, ez később kicserélődött, és az egyik legnagyobb magyar város lett. Am napjainkban a közel négyszázézeres település magyarsága már csak nyolcvanezer lélekre tehető (Kb. 20-21%).

Az a város, amely egykor a magyarság fellegetvára volt Erdélyben, ma már kézzel lábbal kapaszkodik, nehogy elsüllyedjen az asszimiláció tengerében. Féltünk kell az Állami Magyar Színházat és Operát, egyesületeinket, megcsontított magyar felsőoktatási intézményeinket, sorvadásnak és apadásnak indult iskoláinkat (Brassai Sámuel Líceum, Apáczai Csere János Líceum, Báthori István Líceum), műemlékeinket és szobrainkat, még a híres Házsongárdi temetőnk is, hagyományainkat, nyelvünket és sokszor életünket. De hiszem, és higyük azt, hogy megmaradásunkért vívott harcunkban Isten velünk van, és nem hagy el.

Hogy honnan? Azt már láttuk. És hogy havá? Álljanak itt József Attila szavai az előbb idézett versből: "Magyar hegyen-rónán egy kiáltás zúg át: Nem engedjük soha, soha Árpád honát."

Pillanatkép régiókról, avagy mit lehet vásárolni egy havi átlagfizetésből?

	kenyér	tej	cipő	benzin	napilap
Magyarország	366 kg	440 l	3,6 pár	220 l	1100 pl
Románia	109 kg	300 l	2 pár	200 l	600 pl
Szlovákia	281 kg	375 l	5,2 pár	225 l	900 pl
Ukrajna	50 kg	100 l	0,75 pár	75 l	300 pl

HATÁROKON ÁT

(AMIRŐL KEVESEBBET BESZÉLTÜNK)

Azt hiszem óriási hibát követett el Magyarország, amikor a joggal halálraftélt KGST-ből nem mentette ki az értékeket: a kapcsolatrendszert, no meg az információkat. Keserű szájjal kellett megtapasztalni: piac nélkül nem megy a piacgazdaság. A korábban keletre termelő cégek nem lettek pillanatok alatt versenyképesek nyugaton - így a KGST után haltak. Na persze sok volt - és ma is az - a rizikófaktor: az infláció, az eladósodás stb. Nem hiszen, hogy a mai helyzetben bármelyik cég megengedhetné magának, hogy az álmok lovagját, a "királyfit hófehér paripán" várja, azt, aki kemény dollárral fizet. Jó nekünk - és komolyan nagyon jó - az ősi "áruért árut" módszer. A fejlődéshez figyelembe kell venni a kiindulópontot. Persze egyre színvonalasabb termékeket és szolgáltatásokat kellene cserélni. Ez lassú erőgyűjtés - és ezután már talán át is visszük a lécet.

A jó gazdasági kapcsolatok a népeket is közelebb hozhatják egymáshoz. Amíg nem teljesen kezelhetetlen a helyzet, él az a

megállapítás: ha van pénz és a tőkének nem érdeke a nacionalizmus, akkor szinte nem is lesz nacionalizmus. Már-már kánaáni állapot, ha a pénzügyi és a kulturális energiák egymást erősítik és egymást termékenyítik meg.

Az Európai Unióból igazi jóakaróink sügnak nekünk: fogjátok meg a románok kezét és vezessétek be Őket a Házba. Kettős piac a nyugatnak; ami itt van, ott nincs és fordítva; a befektetőknek jobb stratégiai terep; lehetséges a munkaerő összehangolás - hangzanak az érvek. Gondos előkészítés után bármelyik környező országgal, vagy ex-KGST állammal valóban komoly gazdasági kapcsolataink lehetnek. (Természetesen másokkal is, de a közelség nem lényegtelen szempont.)

Aztán ha felgerjed a kereskedelem, átduzzad a befektetési hullám és izzik a technológiacsere ténylegesen eltűnnek a határok. És elpárolognak a kicsi és nagy gyűlöletek, met a közös munka, a közös aratás és a közös ünnep teret ad a másságnak - szinte észrevétlenül lesz természetessé, hogy nem halom kő, fa és fém, hanem épület vagyunk.

Nagy György

Miért pont így?

Kérem én, így 16 éves korban. Néha-néha fáj az élet. Fáj az, hogy élek! Egyedül érzem magam a világban, és senki nem gondolkodik azon, hogy segítsen e kor nehezebb pillanataiban, hanem szinte minden ellenünk: fiatalok, tinédzserek ellen irányul.

Tavaly, alig 15 évesen döntenem kellett arról, hogy mi legyen tovább? Hova? Merre? Kicsit félve kiválasztottam egy ösvényt a sok összekuszálódott közül, vajon melyik az, amelyik pontos, biztos célhoz vezet, s nem reménytelen, kiásott úrbe? Fiatalok kiválasztanak egy általuk kedvelt, szeretett pályát, s mire elvégzik tanulmányaikat, nem értékelik azt.

Sokszor merengve ülök szobám legsötétebb zugában, s úgy érzem, el kell menekülnöm, el kell rohannom, mert ez így nem jó! Miért pont így akarják megsemmisíteni a fiatalok álmát? Talán ... talán valamikor gyógyír akad erre a sebre is...

Poszet Emese

AZ ELLENTÉTEK VONZZÁK EGYMÁST,

AVAGY SZERELEM ELSŐ LÁTÁSRA?

Az út unalmas. Síkságon haladunk. A kocsiban bömböl a zene, mint ahogy általában a fiatalok hallgatják. Kibámulok az ablakon. Semmi érdekes. De hoppá! Egy sasbérc emelkedik ki a messzeségben egy toronnyal a hátán. A térkép után nyúlva eszembe jut, hogy ez nem lehet más, mint Tokaj. A borok városa. Egy kis domborzatváltozás láttán felüdültem, s a távolba meredve gondoltam arra, hogy mit hozhat nekem ez a hét? Szomorúságot, boldogságot? Nem tudhatom előre.

Pár óra múlva találkoztam Vele. Ránéztem. Első kérdésem az volt, hogy honnan jött. Kolozsvárról - hangzott a válasz. Azután nem nagyon beszélünk többet, csak egy párszor néztiünk egymásra.

A szálláson kötekedett velem, de én ezt nem csíptem, és ki nem állhattam. Aztán egyre többször kaptam el a pillantását. A második nap estéjén szörnyen fáj a fejem, valószínűleg az utazástól, s attól, hogy még nem aludtam ki jól magam. Éppen kint ültünk a folyosón, s a fejfájástól kinlódva nekidültem a falnak. Becsuktam a szemem. Hirtelen kaptam egy puha, gyengéd puszit a számra. Teljesen váratlanul ért. Amikor kinyitottam a szemem, megláttam őt és rámosolyogtam.

Hát így kezdődött.

-h-e

A XX. század művészete a film

(Fábri Zoltán)

SZÜLETÉS NAP

Rémült arccal buktak le a széksorok közé őseink, amikor vonat robogott felénk a vászonnól. Megdöbbenő élmény lehetett. Vagy képzeljük el annak a süketnéma csoportnak a tédret csapkodó hahotáit, akik a némafilm vetítése közben leolvasták a színészek ajkáról a cselekményhez egyáltalán nem fűződő, meg nem válogatott kifejezéseket. Vagy emlékezzünk a még akkor is mulatságosan futkározó, izgőmozgó embercsoportokra a híradófelvételeken, amikor mondjuk Rákóczi hamvait hozták haza Kassára.

S a film kuriózumból lassan szórakozássá vált. Nagymamáink olvadozva álldogáltak Clark Gable vagy Jávor Pál plakátjai előtt, napi élménnyé vált a mozi. Ismeretlen vagy kevésbé ismert kultúrák és életformák tárultak fel, s az álomvilágot Hollywood csábítóan testesítette meg.

A filmszalag nem tiltakozott. Rögzítette, amit ráfényképeztek. Kiszolgált propagandát, uszítást, kultuszt - a tömegizlést befolyásoló hatását nehéz lenne túlbecsülni. A filmművészetből a hatalom művészetpolitikát, az alkotóból komisszárt csinált. Ha túlélte.

Ma már a film életünk természetes része. A gyermek előbb ismeri meg Donald kacsát, mint Hófehérkét. A videokorszakban elvész a művészi jelleg, a kommercializálódás oltárán egyetemes értékeket áldozunk fel. Kell figyelniük arra, hogy meg-

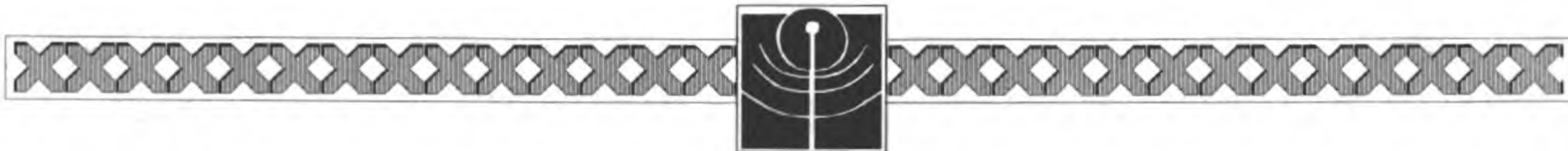
találjuk a szépet, a maradandót, a történeti léptékekkel mérve is újszerűt. Ma különösen.

Az idén először megszervezett Fábri Zoltán Filmklubbal köszöntjük a százéves filmművészetet. Boldog születésnapot!

-i-s-r

Geiger Zoltán rézkarca

A SÁROSPATAKI NÉPFŐISKOLA TANÁRI KARA:

Képzőművészeti szekció:

Balogh István főiskolai docens, CTKF, Sáropatak
Balogh Istvánné főiskolai docens, CTKF, Sáropatak
Balogh Jenő ny. egyetemi tanár, Magyar Képzőművészeti Főiskola
Bálványos Huba tszv. főiskolai tanár, Budapesti Tanítóképző Főiskola
Csetneki József reklámgrafikus, A Művelődés Háza, Sáropatak
dr. Dobrik István művészettörténész, a Miskolci Galéria igazgatója
Sándor Zsuzsa főiskolai docens, CTKF, Sáropatak

Társadalomismereti szekció:

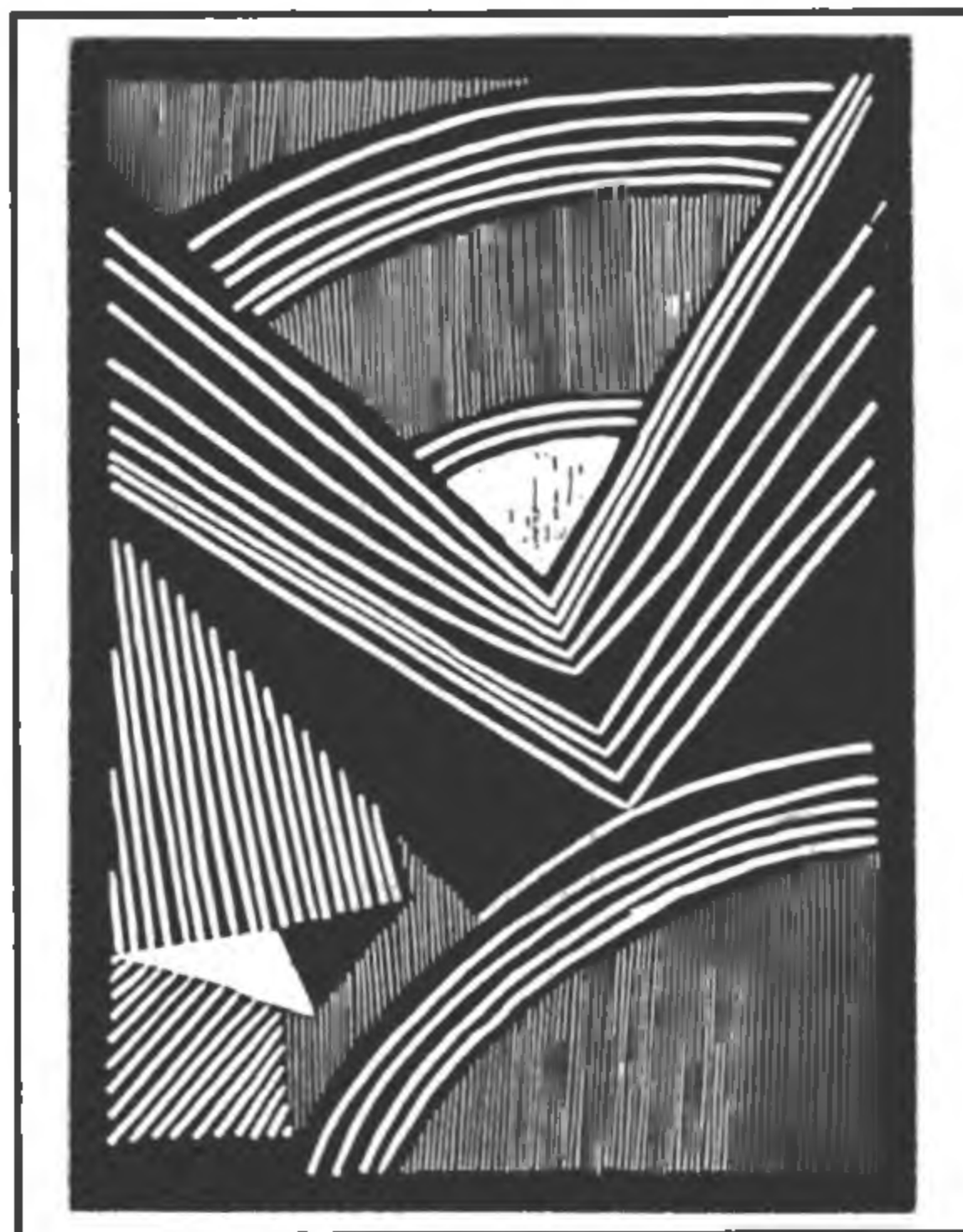
dr. Balácsi Károly szociológus, Sáropatak
Kelemen Judit főiskolai tanársegéd, CTKF, Sáropatak

Határon túli magyarok szekciója:

dr. Bolvári-Takács Gábor történész, a Magyar Táncművészeti Főiskola főtítkára
Bordás István muzeológus, a Sáropataki
Képtár vezetője
Szolnoki Tibor történész, gimnáziumi tanár,
Hajdúdorog

TÁRSADALOMISMERETI SEKCIÓ TAGJAI

- Antal Etelka
- Balácsi Gabriella
- Feledi Olga
- Kiss Edit
- Markó Tünde
- Nagy Gabriella
- Pilling Csilla
- Slavonics Annamária
- Szabó Márta
- Varga Erika
- Zellei Ibolya

Szemán Viktória linóleum metszete

HATÁRON TÚLI MAGYAROK SZEKCIÓJÁNAK TAGJAI

- Oláh Emőke 3900 Szatmárnémeti, Micro 16, str. Crizantenei nkt, Bl M 12, Ap 7, Et 3., Románia
- Fazekas Erika 07652 Kisgéres, C: 284 ul: Onca, Szlovákia
- Poszet Emese 3900 Szatmárnémeti, Anton Pann 23, Románia
- Sűveg Noémi 3994 Mikola, Fő út 274., Románia
- Bodák Magdi 07701 Királyhelmec, Géresi út 69., Szlovákia
- Gazdag József 04001 Kassa, Fibichova 13., Szlovákia
- Remák László 04501 Szepsi-Moldava n\B CSA-26., Szlovákia
- Zubánics László 295517 Gut, Nagyerdő utca 18., Ukrajna (Tel.: 380-4124-263)
- Hoffmann Edit 4023 Baraolt (Barót) str. Trandafirilor 2. A\8. Romania (Tel.: 40-67-377-094)
- Bodnár Erzsébet 295510 Beregszász, Kazinczy F. utca 37., Ukrajna (Tel.: 380-41-22906)
- Somogyi Botond 3400 Cluj-Napoca (Kolozsvár), Fantanele 57\5., Románia
- Veres Levente 3900 Szatmárnémeti, B.dul Sőnatatii K35\9., Románia
- Gorondi György 295400 Munkács, u. Pavlova 1\4. (Tel.: 380-41-24768), . (Tel.: 41393), Ukrajna
- Pataki István 295400 Munkács, Artema 22., Ukrajna

A KÉPZŐMŰVÉSZETI SZEKCIÓ NÉVSORA

- Angyalossy Zsolt
- Balogh István
- Berei Zoltán
- Dienes Csilla
- Farkas Zsuzsa
- Geieger Zoltán
- Görömbei Mária
- Hugli Zsolt
- Jóni Zoltán
- Kardos Renáta
- Kosaras Renáta
- Kovács Eszter
- Oravecz Eszter
- Piti Zsuzsanna
- Puyau Karina
- Remák Béla
- Sallai Péter
- Szemán Viktória
- Szekeres Zsuzsanna
- Vasahlik Boglárka

MÉCSVILÁG

A SÁROSPATAKI NÉPFŐISKOLA NYÁRI TANFOLYAMÁNAK ALKALMI KIADVÁNYA

Szerkesztők: Dr. Bolvári-Takács Gábor

Bordás István

Csetneki József

Nagy György

Technikai szerkesztés:

Simai Ágnes

Felelős kiadó:

Dr. Dankó László